

Velkommen til
Miljø- og
fødevareudvalget

Dialogmøde
28. nov. 2018

Forbrugerrådet
Tænk

Dagsorden

- 8.30 Morgenmad/brunch
- 8.45 Velkommen
v/**Anja Philip**, formand for Forbrugerrådet Tænk
- 8.55 Aktuelt på kemiområdet med fokus på legetøj
v/**Claus Jørgensen**, projektchef, Forbrugerrådet Tænk Kemi
- 9.25 Pesticidrester i fødevarer, fødevareforlig og Klimamærkning
v/**Camilla Udsen**, seniorrådgiver, Fødevarepolitik, Forbrugerrådet Tænk
- 9.55 Cirkulær økonomi – hvilke initiativer er der behov for her og nu
og hvordan undgår vi CØ-Wash/Greenwash
v/**Sine Beuse Faueryby**, energi- og miljøpolitisk seniorrådgiver, DN
- 10.10 Plasthandlingsplanen og Børns indeklima
v/**Lone Mikkelsen**, seniorrådgiver i kemikalier, Det Økologiske Råd
- 10.25 Tak for i dag
v/**Anja Philip**

Kemikalier

Claus Jørgensen

**Projektchef
Forbrugerrådet
Tænk Kemi**

Forbrugerrådet
Tænk

Overblik

- Status Forbrugerrådet Tænk Kemi
- Legetøj
- LIFE AskREACH
- Hormonforstyrrende stoffer

Tendenser

- **Stadig stor brug af Kemiluppen**
  - 4.100 scanninger om dagen
  - 300.000 downloads og 6,3 mio. scanninger
- **Vores mere end 80 tests er stadig meget populære**
  - 450.000 unikke klik på test
- **Vores arbejde fører til handling i MST regi**
  - Produkter fra Gør-det-selv
  - Plastikbolde
  - Slim
  - Data fra Kemiluppen

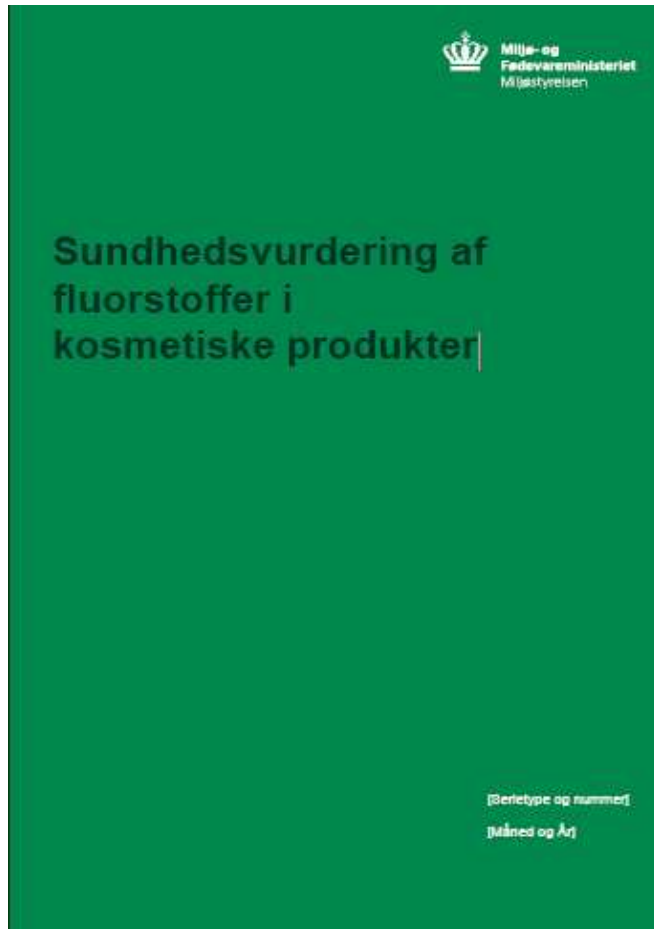
Data bruges til forskning

Data fra Kemiluppen brugt i et Ph.d projekt hos Videncenter for allergi og publiceret i en videnskabelig artikel i Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology .

The screenshot shows a PubMed article page. At the top, there is a navigation bar with 'NCBI Resources' and 'How To' links, and a 'Sign in to NCBI' button. Below this is the PubMed logo and a search bar. The article title is 'Fragrance contact allergens in 5588 cosmetic products identified through a novel smartphone application.' The authors listed are Bennike NH¹, Oturai NB², Müller S², Kirkeby CS², Jørgensen C², Christensen AB², Zachariae C³, and Johansen JD¹. The abstract text is as follows: **BACKGROUND:** More than 25% of the adult European population suffers from contact allergy, with fragrance substances recognized as one of the main causes. Since 2005, 26 fragrance contact allergens have been mandatory to label in cosmetic products within the EU if present at 10 ppm or above in leave-on and 100 ppm or above in wash-off cosmetics. **OBJECTIVE:** To examine exposure, based on ingredient labelling, to the 26 fragrances in a sample of 5588 fragranced cosmetic products. **METHODS:** The investigated products were identified through a novel, non-profit smartphone application (app), designed to provide information to consumers about chemical substances in cosmetic products. Products registered through the app between December 2015 and October 2016 were label checked according to International Nomenclature of Cosmetic Ingredients (INCI) for the presence of the 26 fragrance substances or the wording 'fragrance/parfum/aroma'. **RESULTS:** The largest product categories investigated were 'cream, lotion and oil' (n = 1192), 'shampoo and conditioner' (n = 968) and 'deodorants' (n = 632). Among cosmetic products labelled to contain at least one of the 26 fragrances, 85.5% and 73.9% contained at least two and at least three of the 26 fragrances, respectively. Linalool (49.5%) and limonene (48.5%) were labelled most often among all investigated products. Hydroxyisohexyl 3-cyclohexene carboxaldehyde (HICC/Lyra®) was found in 13.5% of deodorants. Six of the 26 fragrance substances were labelled on less than one per cent of all products, including the natural extracts Evernia furfuracea (tree moss) and Evernia prunastri (oak moss). A total of 329 (5.9%) products had one or more of the 26 fragrance substances labelled but did not have 'parfum/fragrance/aroma' listed on the label. **CONCLUSIONS:** Consumers are widely exposed to, often multiple, well-established fragrance contact allergens through various cosmetic products intended for daily use. Several fragrance substances that are common causes of contact allergy were rarely labelled in this large sample of cosmetic products. The page also includes a 'Send to' menu, 'Full text links' (with a Wiley Online Library icon), 'Save items', 'Similar articles', 'Cited by 2 PubMed Central articles' (with a snippet: 'Do consumers care about substances of very high concern in articles? [Environ Sci Eur. 2018]'), 'Related information' (with links to MedGen and PubChem Compound), and 'Recent Activity' (with a snippet: 'Fragrance contact allergens in 5588 cosmetic products identified through a PubMed'). The PMID is 28796916 and the DOI is 10.1111/jdv.14513. The page is indexed for MEDLINE.

Data bruges til kortlægning

”En af hovedkilderne til kortlægningen er Forbrugerrådet Tænk Kemis app 'Kemiluppen' der indeholder information om indholdsstoffer i en lang række kosmetiske produkter indberettet af danske forbrugere.

Der er derudover taget kontakt til to danske brancheforeninger, uden at dette har resulteret i yderligere information med relevans for dette projekt ”

Danske producenter får topkarakter

Kemiluppen: 13 danske mærker, der får topkarakter	Produkter med topkarakter (produkter i alt)
Levevis	65 (67)
Änglamark	65 (66)
Derma	56 (56)
Minirisk	40 (41)
Grøn Balance	26 (28)
Purely professional	25 (25)
Irmas Tusindfryd	24 (25)
Miild	20 (20)
Organic Circle	17 (17)
Ideel	16 (16)
SkinOcare	14 (14)
Rønsbøl	14 (15)
ØKOlogisk	10 (10)

L'Oreal

37 ud af 440

Legtøj - testresultater

- **Fidget spinners – indeholdt bly (toksisk for helbredet og miljøet) og nikkel (allergifremkaldende)**
  - 4 af 12 spinners blev anmeldt til MST, som også igangsatte deres egen test.
- **Slim – indeholdt for meget bor (mistænkt for at være hormonforstyrrende)**
  - 4 (27%) ud af 15 produkter blev anmeldt til MST.
- **Plastikbolde – indeholdt ulovlige mængder af ftalater (hormonforstyrrende)**
  - 6 (18%) ud af 34 plastikbolde blev anmeldt til MST.

Wish.com

Legetøj fra Wish.com har vi IKKE testet for kemi (endnu)

Men konklusionen fra en test i forhold til sikkerheden var, at legetøj fra kinesiske webshops kan være farligt for dit barn.

10 ud af 25 produkter blev vurderet til **ikke** at være sikre.

Test af genanvendt sort plast

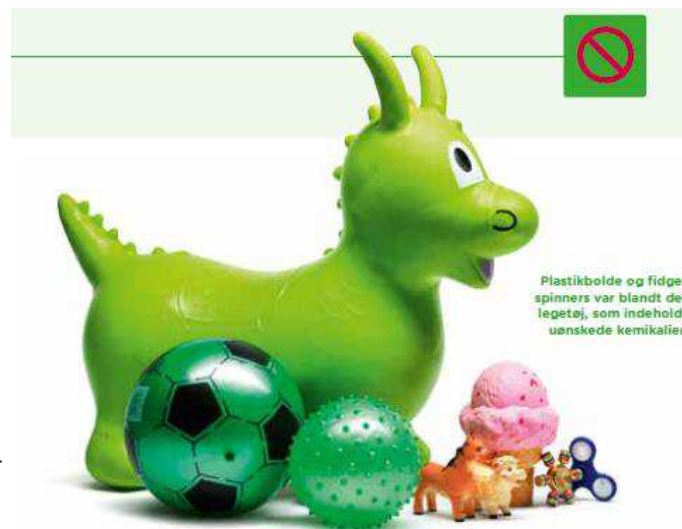
- Stor europæisk test af 430 stk. legetøj, hår accessories og køkkengrej
- I 104 produkter blev der fundet flammehæmmere, mistænkt for at være hormonforstyrrende.
- **I 50 produkter var indholdet så højt, at det ville have været forbudt, hvis plasten havde været ny.**
- **Good news:** I Danmark var indholdet generelt lavt. Kun 6 ud af 20 produkter i testen indeholdt flammehæmmere i lave mængder.

Forbrugerrådet Tænk mener:

- Forbud mod stoffer der er, eller mistænkt for at være hormonforstyrrende, allergifremkaldende, kræftfremkaldende, reproduktionsskadende og/eller miljøbelastende
- Som minimum ens regler for ny og genanvendt plast
- Fuld deklaration på legetøj, som vi kender det fra kosmetik og fødevarer

Fuld deklARATION

- Giver forbrugerne mulighed for at undersøge, hvad der er i legetøjet, for eksempel hvis man vil undgå stoffer, der er mistænkt for at være skadelige.
- Giver forhandlere, importører og myndigheder noget at holde hinanden og producenterne op på.
- Giver også os som forbrugernes organisation mulighed for at vejlede og rådgive om konkrete produkter.

“Vi vil vide, hvad der er i legetøjet”

Forbrugerrådet Tænk ønsker fuld deklARATION på legetøj, så du i butikken kan se, om det indeholder uønskede kemikalier.

Fokus i nyeste nummer af Tænk.

Forbrugerrådet
Tænk

Test på kemi.tænk.dk

TEST | 24. okt 2018

Test: Kemi i deodoranter

TEST | 16. okt 2018

Test: Kemi i flyverdragter

TEST | 27. sep 2018

Test: Disse slim afgiver mest uønsket kemi

TEST | 9. aug 2018

Test: Kemi i menstruationskopper

TEST | 25. jun 2018

Test: Kemi i bolde

TEST | 18. jun 2018

Test: Kemi i stegepander

TEST | 13. jun 2018

Test: Kemi i solcreme

TEST | 12. jun 2018

Test: Kemi i autostole

TEST | 11. apr 2018

Test: Kemi i papir til færdigbagte kager

TEST | 5. apr 2018

Test: Kemi i dåser med hakkede tomater

TEST | 19. mar 2018

Test: Kemi i revet ost og pizzatopping

TEST | 17. mar 2018

Test: Kemi i cykelstole

Evaluering af legetøjsdirektivet (deadline 12/12-18)

Krav fra int. NGOer:

- Styr på udfordringen med e-shopping
- Problemer med CE mærkning
- Forbud mod SVHC
- Bedre mærkning af allergifremkaldende stoffer (FBRT: alle stoffer)
- Bedre inddragelse af cocktaileffekten
- Flere test og mere kontrol
- Inddrag NGOer test og undersøgelser

LIFE AskREACH

I dag

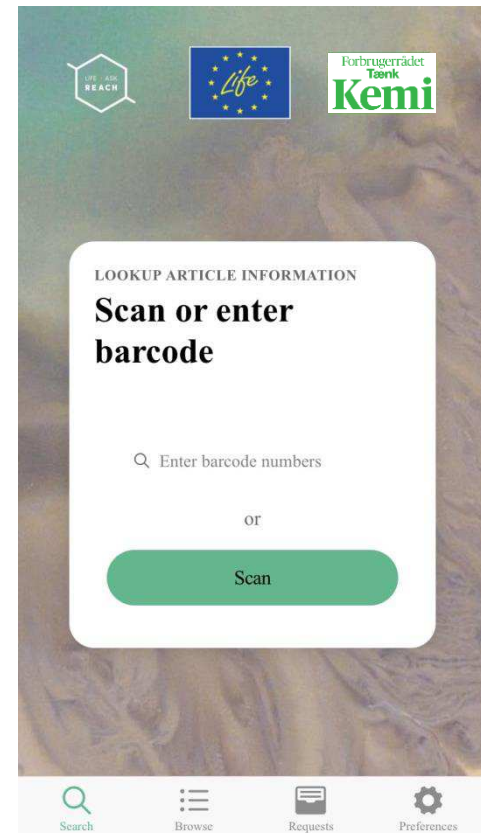
Tjek Kemien:

- 600-800 scanninger om måneden pt.
- 20.000 downloads

LIFE AskREACH:

- 30 mio. scanninger på 5 år.
- 3 mio. downloads

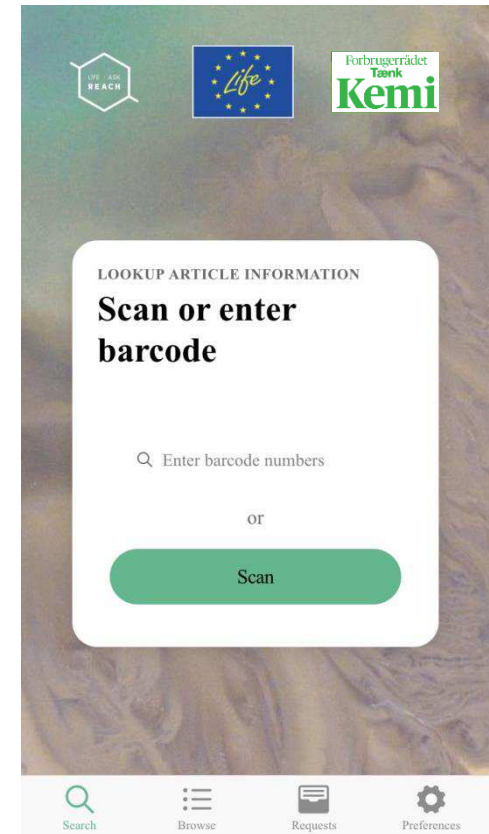

Maj 2019

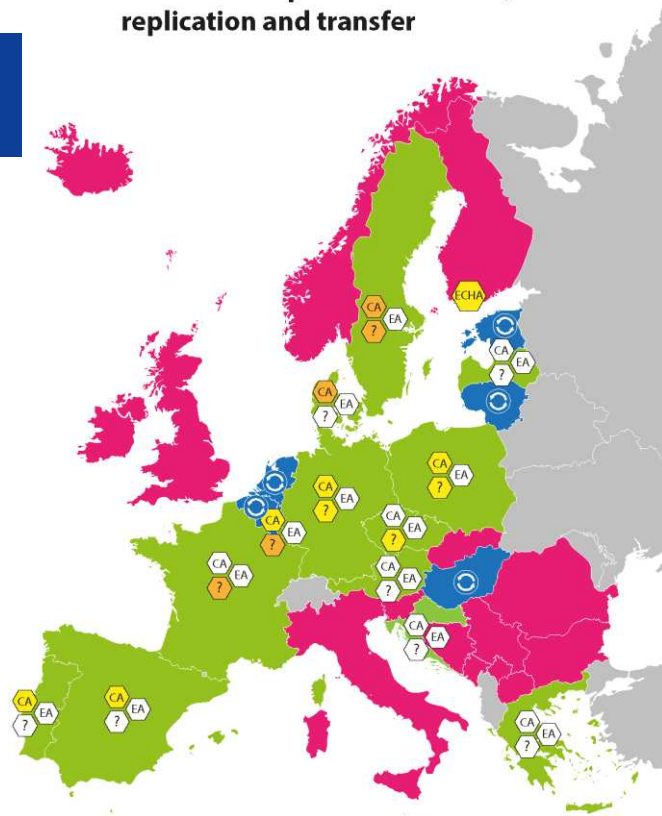
TJEK KEMIEN → LIFE AskREACH

- Penge til en EU version – 7 mio. euro
- LIFE+ bevilling (EU)
- 20 partnere, 14 lande. Fra DK: MST og Forbrugerrådet Tænk Kemi
- Tysklands miljøministerium (UBA) har projektet
- Indsatser for at få virksomheder med
- Appen kommer i maj 2019
- Kampagner rettet mod virksomheder og forbrugere

Konsortiet

LIFE AskREACH - Our partner countries, replication and transfer

Projektleder

DE: Federal Environment Agency/Umweltsundesamt (**UBA**),

Projektpartnere - NGO'er

AT: Association for consumer information (**VKI**),
Global 2000 Environmental Organization
CZ: **ARNIKA** Toxics and Waste Programme
DE: Friends of the Earth Germany (**BUND**)
Baltic Environment Forum Germany (**BEF DE**)
DK: Danish Consumer Council (**DCC**)
ES: Ecologists in Action (**EeA**)
HR: Friends of the Earth Croatia (**ZelHR**)
LV: Baltic Environment Forum Latvia (**BEF LV**)
PL: Buy Responsibility Foundation (**FKO**)
PT: Association for the Sustainability of the Earth System (**ZERO**)
EU: European Environmental Bureau (**EEB**)

Projektpartnere - Myndigheder & offentlige institutioner

DE: University of applied sciences Darmstadt (**sofia**)
DK: Danish EPA (**DKEPA**)
FR: National Competence Centre for Industrial Safety and Environmental Protection (**INERIS**)
GR: Institute for Environmental Research and Sustainable Development at National Observatory of Athens
LU: Luxemburg Institute of Science and Technology (**LIST**)
SE: Swedish Chemicals Agency (**KEMI**)

Samarbejdspartnere

BE: Federal Public Service Health (FPS Health)
RS: Safer Chemicals Alternative (ALHem)
ECHA: Considers potential hosting of the developed IT-tools after project

Forbrugerrådet
Tænk

Kommissionens ”Meddelelse om hormonforstyrrende stoffer”

- Høringsfrist i går (skal vist i Europaudvalget)
- Meget skuffende udspil – intet konkret...
- Ros til den linje DK ligger for dagen
  - Ønsker en liste over hormonforstyrrende stoffer (der opdateres løbende)
  - Ønsker kriterier, der gør det er nemmere at forbyde et stof med potentielle hormonforstyrrende egenskaber
  - Ønsker handleplan for opdatering af relevant lovgivning, fx legetøj og kosmetik
- Forbrugerrådet Tænk ønsker forbud mod stoffer, der er eller mistænkes for at være hormonforstyrrende i forbrugerprodukter, men støtter ellers op om DKs krav.

Hagbard

Tak for ordet
cj@fbr.dk

Fødevarer

**Camilla Udsen,
Seniorrådgiver**

Forbrugerrådet
Tænk

Pesticidrester i fødevarer

- Kampagne april-maj 2019 (op til EP-valg)
- Egne tests, forbrugerguide, undersøgelse af detailhandlens håndtering mv.
- Nuancere en meget polariseret debat

Kampagnens fokus

- Det skal være helt legitimt og ikke uvidenskabeligt at ville minimere sit indtag af pesticidrester – også selvom indholdet er under grænseværdierne
- Det skal være lettere at minimere sit indtag af pesticidrester, uanset om man vælger konventionelt eller økologisk
- Den videnskabelige usikkerhed om bl.a. kombinationseffekter og forskeres bekymring ift. EU-grænseværdier

Kampagnens langsigtede mål

- Hormonforstyrrende pesticider skal udfases
- Grænseværdierne (EU) skal sættes ned
- Der skal i højere grad tages højde for kombinationseffekter
- Forbrugerne skal udsættes for et lavere niveau af pesticider

Opfølgning på Fødevarerforlig 4

- Overordnet positivt for forbrugerne
- Forbrugerrådet Tænk støtter overordnet den risikobaserede kontrol og det nye kontrolkoncept, men.....

Hvordan undgår vi sager som Domino's?

- Risiko for at overse noget, hvis virksomheden på papiret er lav-risiko
- Der er ingen defineret grænse for hvor lang tid, der kan gå mellem kontrolbesøg (adskillige år)
- Tid siden seneste besøg bør indgå i den individuelle risikovurdering
- Udfordring, at kontrollen i mindre grad kender den enkelte virksomhed

Evaluering af Smiley-ordningen

- Smiley-ordningen skal evalueres, det vides ikke hvordan og i hvilket omfang
- Smiley-ordningens funktion er udvandet pga. færre kontrolbesøg
- Husk det oprindelige formål med Smiley-ordningen: At sikre forbrugeren indsigt i kontrolresultater
- Forbrugernes indsigt skal sikres

Håndtering af vildlednings­sager

- Mange produkter i gråzone
- Ikke kun et spørgsmål om at overholde lovens bogstav
- Tungt system med anmeldelser – kan det gøres mere smidigt?

Klimamærkning af fødevarer

- Klimamærke i regeringens klimaudspil, forankret i Klima- og Energiministeriet
- Forbrugerrådet Tænk er positive over for intentionen og enige i behovet
- Men mange forbehold, komplekst område og store variationer
- Formålet skal være at guide forbrugerne til mere klimasmart adfærd, ikke at promovere særlige produktioner af fx kød
- Måske en farvemærkning a la energimærket

Tak for ordet!

Forbrugerrådet
Tænk

cu@fbr.dk

Forbrugerrådet
Tænk